

Tillväxt- och regionplanenämnden

YTTRANDE
2020-06-02

TRN 2020-0079

Utbildningsdepartementet
Diarienummer: U2020/00129/GV

u.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss SOU 2019:69 Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Inledning

Region Stockholm, genom tillväxt- och regionplanenämnden, lämnar härmed yttrande över betänkandet Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69). Svaret ges utifrån Region Stockholms roll som regionalt utvecklingsansvarig och i vissa fall även som arbetsgivare.

Bakgrund

Valideringsdelegationen 2015–2019 har haft regeringens uppdrag att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet på nationell och regional nivå (dir. 2015:120).

I uppdraget har bland annat ingått att verka för att en samsyn om valideringens innebörd och funktion etableras inom utbildningsväsendet och arbetslivet. Det har även ingått att identifiera behov av utvecklingsinsatser och lämna förslag som kan stärka valideringsarbetet inom utbildning och arbetsliv.

Delegationen fick i augusti 2018 även i uppdrag att föreslå en övergripande definition av validering, som utgår från EU:s rekommendation om validering, och att analysera och ta ställning till hur den nationella referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF, Sveriges referensram för kvalifikationer som baseras på den gemensamma europeiska referensramen EQF, European Qualifications Framework) kan användas för att stärka samspelet mellan validering och utbildning (dir. 2018:101).

I slutbetänkandet *Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande* (SOU 2019:69) lämnar delegationen förslag till åtgärder för ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering så att fler personer ska kunna få sitt kunnande kartlagt, bedömt och erkänt.

Synpunkter

Region Stockholm ställer sig i huvudsak positiv till slutbetänkandets förslag och bedömningar men vill lämna synpunkter och kommentarer på följande kapitel:

Kapitel 6 – Generell reglering av validering

Kapitel 7 – Organisering – samverkan, samordning och styrning

Kapitel 8 – Finansiering för genomförande och utveckling

Kapitel 9 – Kunskapsutveckling

Kapitel 10 - Vidareutveckling av validering mot arbetslivets kvalifikationer

Kapitel 11 – Validering inom kommunernas vuxenutbildning

Kapitel 6. Generell reglering av validering Region Stockholm ser positivt på förslaget på definition som presenteras i slutbetänkandet gällande reglering av validering men har några synpunkter och förslag. En gemensam nationell definition av validering har ett stort värde och nytta både för individer och arbetsgivare.

Det är av stor vikt att begreppen icke-formellt och informellt lärande får kvarstå i definitioner och regleringar i enlighet med EU:s ramverk. Det handlar om vägar till kunnande eller kompetens inom ett område som för individen många gånger är förvärvade utanför det formella utbildnings-systemet. Att enbart luta sig mot en bredare skrivning om lärande, *”Oberoende av hur det förvärvats”* är i sak helt korrekt, men gör att två viktiga och inom EU erkända vägar till kunnande blir urvattnat ifall inte lärandeprocesserna lyfts fram i sammanhanget.

Harmonisering mellan lagtexter och olika förordningar måste, precis som Valideringsdelegationen säger, utformas. Det finns en överhängande risk att det annars blir alltför teoretiskt och svårt att tillämpa. Förslaget i betänkandet beskriver inte tillräckligt konkret hur den praktiska tillämpningen av validering ska gå till annat än att berörd myndighet har ansvar för detta. Detta gäller inte minst för samsynen och harmoniseringen mellan branschvalideringen och valideringen inom utbildningsväsendet. Förslaget bör kunna bli skarpare i den praktiska tillämpningen om de föreslagna ändringarna i författningstexter ska få ett reellt genomslag.

Region Stockholm bedömer vidare att det är bra att utgå från ett gemensamt befintligt ramverk, SeQF. Det krävs dock ytterligare insatser för att föra in SeQF i det formella utbildningssystemet än vad som föreslås i betänkandet. Region Stockholm föreslår att kursplaner och kunskapsmål sätts i förhållande till SeQF och branschvalideringarnas språkbruk och målnivåer för att kunna uppbära så stor jämförbarhet och likvärdighet

som möjligt. Genom detta kan SeQF bli det gemensamma språket mellan de olika systemen.

Kapitel 7. Organisering – samverkan, samordning och styrning

Valideringsdelegationen har haft i uppdrag att arbeta för att strukturer för validering på regional och nationell nivå och inom utbildning och arbetsliv blir överblickbara, effektiva och hållbara i ett långsiktigt perspektiv. Målsättningen är att ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering ska införas. Region Stockholm välkomnar att delegationen har satt valideringsfrågan i ett större sammanhang. Validering är ett av många verktyg inom kompetensförsörjningsområdet och inom det livslånga lärandet. Bedömningarna och förslagen är steg i rätt riktning, men i vissa avseenden är de otillräckliga.

Region Stockholm instämmer i förslaget om att ta fram en övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande. Med en sådan strategi kan det undvikas att validering hanteras som en isolerad företeelse och utan koppling till regionalt kompetensförsörjningsarbete. Det är av stor vikt att denna strategi samspelar med den regionala utvecklingsstrategin som regionerna är ålagda att ta fram, och med den nationella strategin för regional tillväxt och attraktionskraft, eller dess uppföljare.

Valideringsdelegationen föreslår att ett råd med en tillhörande kanslifunktion får i uppdrag att följa, stödja och driva på ett samordnat utvecklingsarbete inom valideringsområdet på nationell och regional nivå. Region Stockholms bedömning är att detta inte är optimalt. Dels riskerar valideringsfrågorna att bli isolerade och utan sammanhang och dels saknas det sektorsövergripande perspektivet. Istället bör kraft läggas på att få till en samlad nationell kompetensförsörjningspolitik och att inrätta en myndighet för kompetensförsörjning där validering ingår, i likhet med hur det är organiserat i Norge.

Att formulera en kompetensförsörjningspolitik och att inrätta en kompetensförsörjningsmyndighet är en utveckling på lite längre sikt samtidigt som det är angeläget att komma vidare med insatser för ett stärkt valideringsarbete på lokal och regional nivå i närtid. Region Stockholm förordar då en interimslösning i väntan på en mer hållbar och långsiktig lösning, exempelvis att Tillväxtverket eller Myndigheten för yrkeshögskolan har ett tydligt ansvar för ett stärkt valideringsarbete, som en del av det regionala kompetensförsörjningsuppdraget, under övergångsperioden.

Delegationen föreslår en ändring i lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) med ett tillägg om regionalt kompetensförsörjningsarbete. En

ny paragraf i lagen som explicit tar upp kompetensförsörjning är mycket bra. Region Stockholms bedömning är att det inte är nödvändigt att skriva ut validering som särskilt område i lagtexten, det ingår som ett av flera verktyg inom regionalt kompetensförsörjningsarbete. Eftersom regionerna i flera fall efterlyser tydligare reglering och mandat för arbetet med kompetensförsörjning inklusive validering, och att detta enligt delegationen inte föreslås lämpligt i författning utöver lagändringen, så är det viktigt att den nationella strategin tydligt tar upp roller, ansvar och mandat för berörda aktörer.

Region Stockholm anser att delegationens förslag är av en karaktär som upprätthåller validering som en isolerad fråga som drivs i tillfällig projektform, bland annat genom förfarandet att regionerna ska ansöka om medel från Tillväxtverket. Snarare bör det framhållas att det fortsatta arbetet ska drivas som en del av det regionala kompetensförsörjningsarbetet med en hållbar och långsiktig basfinansiering som inte är av projektkaraktär. Att det finns ett grundläggande anslag och basfinansiering blir än mer naturligt då det ingår i ett regeringsuppdrag reglerat i lag kring regional kompetensförsörjning.

Kapitel 8. Finansiering för genomförande och utveckling

Valideringsdelegationen konstaterar att *”långsiktig finansiering är en av grundförutsättningarna för att validering ska komma till stånd och för att strukturer för validering ska kunna utvecklas.”*

Region Stockholm anser att det saknas skarpare förslag att säkerställa en hållbar finansiering över tid. Bedömningen är att det inte räcker att enbart luta sig mot medel från Socialfonden och till viss del även Regionalfonden. Det är positivt att använda fonderna som verktyg att stärka upp finansieringen av det regionala kompetensförsörjningsarbetet inklusive validering, men då som en kompletterande finansiering till en basfinansiering. Att ständigt förhålla sig till utlysningar och medfinansieringskrav riskerar medföra att arbetet bli ryckigt och svårimplementerat.

Kapitel 9. Kunskapsutveckling

Region Stockholm delar de slutsatser som delegationen lyfter. Att satsa än mer på forskning och statistik leder till bättre kunskapsunderlag som stärker förutsättningarna på området. Likaså att stärka kompetensen hos utförarna och att höja kvaliteten i genomförande och uppföljning.

Att säkerställa en fortsatt högskoleutbildning i likhet med *”Validering i praktiken”* är mycket viktigt. Det ger förutsättningar för skolor att

kompetensutveckla personal inom validering och det bidrar till att arbetsgivaren kan känna sig trygg med att valideringen är kvalitetssäkrad när man ska anställa personer som har fått sin kompetens validerad. Dock saknas det en bredare ansats i förslaget som har en direkt och mer praktisk tillämpning för valideringsutförare och vägledare. Region Stockholms förslag är att validering ska införas som ett eget kunskapsområde på lärarutbildningen och yrkeslärarutbildningarna samt studie- och yrkesvägledarutbildning.

Kapitel 10. Vidareutveckling av validering mot arbetslivets kvalifikationer

Region Stockholm instämmer i Valideringsdelegationens resonemang och förslag kring branschvalidering. Branscherna äger och ansvarar för sina egna valideringsmodeller. Tillgången till branschmodeller behöver breddas till att omfatta fler yrken, fler arbetsuppgifter och fler kvalifikationer. Tillgång till kompetent personal är en avgörande förutsättning för fler jobb och växande företag. Ett stärkt stöd till branscher är positivt. Valideringsdelegationens förslag att det inrättas ett statsbidrag för att utveckla validering av yrkeskompetens är intressant. Prioriteringarna är rimliga och logiska, det är också värdefullt att med statsbidrag kunna göra riktade satsningar, däremot kan det försvåra genomförandet. Statsbidrag kräver ofta medfinansiering och tidsmässigt tenderar statsbidrag att ha ett tidsspann på 12 till 24 månader för genomförandet, vilket blir för kort tid i ett utvecklingsarbete.

Kapitel 11. Validering inom kommunernas vuxenutbildning

Region Stockholm ser positivt på slutbetänkandets ansatser att säkerställa en tydlighet på området, i kartläggning av individer, kommunernas ansvar och skyldigheter samt på vilka grunder intyg och betyg kan utfärdas.

Valideringsdelegationen föreslår att det vid validering inom vuxenutbildningen endast ska finnas möjlighet att utfärda intyg eller betyg. Gällande validering för vård och omsorgsprogrammet bör det valideras mot betyg för att personer ska kunna anställas inom Region Stockholm. Validering mot betyg är nödvändigt för att uppfylla de formella kompetenskraven som finns i undersköterskornas kompetensstege inom Region Stockholm. I sammanhanget är det därför viktigt att beakta nyanseringar och skillnader mellan intyg och betyg i reglering och tillämpning.

Valideringsdelegationen föreslår att en elev som vid en validering bedöms ha tillräckliga kunskaper i en kurs för att nå upp till minst kunskapskraven för betyget E, ska kunna ges betyget E av rektor utan att genomgå provning.

Motsvarande möjlighet till betyget E utan prövning ska också gälla elever som har betyg eller intyg från studier vid folkhögskola eller i utlandet. Detta är intressant och positivt för Region Stockholm som arbetsgivare med tanke på att organisationen har medarbetare som har utländsk vårdutbildning. Det är i dagsläget svårt för arbetsgivaren att kunna göra en bedömning av de utländska betygen så att individen kan uppnå adekvat formell kompetens för anställning.